

ELŐTERJESZTÉS

a Képviselő-testület ülésére

Tárgy: közhasználat céljára átadott, Budapest XII. kerületi magánút elnevezése a MOM park területén

Tisztelt Képviselő-testület!

A MOM Emlékalapítvány képviselői azzal a kéréssel keresték meg a Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzatot, hogy egy, a MOM Park területén húzódó, közhasználat céljára átadott – jelenleg névtelen – magánút a jövőben a **Süss Nándor sétány** nevet viselje. Süss Nándor az egykori Magyar Optikai Művek jogelődjének megalapítója volt, mely szervezet a hazai optikai és finommechanikai ipar egyik meghatározó vállalataként működött. Süss Nándor részletes életrajzát és a MOM történetét az előterjesztés 2. és 3. sz. *melléklete* tartalmazza.

A lehetséges helyszínek és az ide vonatkozó térképrészletek vizsgálatát követően a 7867/10 helyrajzi számú területre esett a választás, mely a Budapesti 1. Számú Földhivatal nyilvántartása szerint a MOM Park Társasház tulajdonában álló saját út. Az elnevezéshez megkértük a magánút tulajdonosának hozzájárulását is, melyet az előterjesztés 4. sz. *mellékleteként* csatoltunk.

Korábban az említett területen helyezkedtek el a **Magyar Optikai Művek** irodaépületei, óvodája és egyéb műhelyei. Miután az egykori MOM nemcsak hazai, hanem nemzetközi elismerést is hozott a hazai optikai iparnak, így indokoltnak látjuk az elnevezést, mely méltán állítana emléket a gyárnak és egyben alapítójának is.

Az előterjesztés a közterület- és városrésznevek megállapításáról, azok jelöléséről, valamint a házszám-megállapítás szabályairól szóló 94/2012. (XII. 27.) Főv. Kgy. rendeleten alapul. A rendelet 6. §-ának (3), (4) és (5) bekezdése alapján a kerületi önkormányzathoz benyújtott kezdeményezést a kerület támogatása esetén kell a főpolgármester részére megküldeni, aki a javaslatot Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlése elé terjeszti. A közterületek elnevezése, elnevezésük megváltoztatása a Közgyűlés hatáskörébe tartozik.

Az új elnevezéssel összefüggésben 4 db utcanévtáblát kell Önkormányzatunknak elkészíttetnie, melynek várható költsége bruttó 60.000,- forint. Házzámozási vonzata az elnevezésnek nincs.

Az előterjesztést véleményezésre benyújtottam a Tulajdonosi és Városfejlesztési, valamint az Oktatási és Kulturális Bizottsághoz. A Bizottságok véleményéről a testületi ülésen adok tájékoztatást.

Kérem a Képviselő-testületet, hogy az előterjesztésben kifejtett indokok alapján a következő határozati javaslatot fogadja el:

Határozati javaslat:

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat Képviselő-testülete javasolja a Fővárosi Közgyűlésnek, hogy a Budapest XII. kerület (7867/10) hrsz-ú, közhasználat céljára átadott magánutat **Süss Nándor sétánynak** nevezze el.

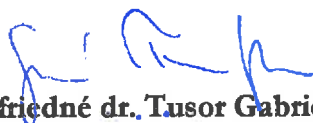
(A döntéshozatal módja: egyszerű többség)

Budapest Hegyvidék, 2014. 12... „3”

Kovács Lajos
alpolgármester

Láttam:

Gottfriedné dr. Tusor Gabriella
jegyző

Pokorni Zoltán
polgármester

Mellékletek:

1. sz. melléklet - térképkirovat
2. sz. melléklet - Süss Nándor életrajza
3. sz. melléklet - MOM története
4. sz. melléklet - MOM Park társasház hozzájárulása

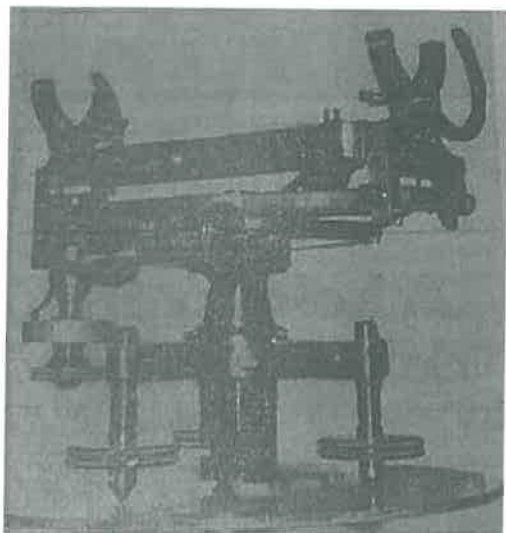

mellet

Süss Nándor (ejtsd: züssz) (Marburg, Hessen tartomány, Németország, 1848. szeptember 25. – Budapest, 1921. április 1.) német származású mechanikus, a magyarországi műszerészképzés és finommechanikai ipar megteremtője, az egykori **Magyar Optikai Művek** jogelődjének alapítója.

Életpályája Magyarországon

A kezdetek

Az 1.-es gyártási számot viselő -Stampfer rendszerű szintező. Készült 1876-ban Kolozsváron, Lutze Ferenc kezének munkájával

1876-ban, 28 évesen érkezett Kolozsvárra, hogy az egyetemen felállítandó Mechanikusi Állomást megszervezze. Az ott kialakított műhelyben kezdte el az egyetemi oktatáshoz és a kutatáshoz szükséges kísérleti eszközök készítését.

1884-ben megbízták a Budapesten akkor létesített **Állami Mechanikai Tanműhely** (VI. Mozsár u. 8.) vezetésével, mely az ország első műszerész szakiskolája volt, emellett azonban megrendeléseket is vállalt. Süss kinevezését **Eötvös Loránd** ajánlotta, aki azután maga is tőle rendelte műszereit, Süss készítette többek között a később világhírűvé lett torziós ingáit is.

Az intézet gyorsan fejlődött, termékeit szerződés alapján az akkori idők egyik jó nevű kereskedőcége, a Calderoni és Tsa értékesítette. Süss műszerei több hazai és külföldi kiállításon sikerrel szerepeltek. Az 1896. évi millenniumi kiállításon az intézet fizikaoktatást segítő- és más taneszközein kívül számos geodéziai, erdészeti és egyéb műszerét is kiállították. Az 1900. évi párizsi világkiállításon egyik szintezőműszerüket aranyéremmel tüntették ki.

Saját vállalat élén

Az 50. évforduló tablója. Süss 1868-ban vette át nagyapjától az üzemet

Ugyanebben az 1900-as évben a tanműhelyt megszüntették. Süss Nándor **Budán** magánvállalatot alapított (**Süss Nándor-féle Precíziós Mechanikai Intézet**), ahol műszerfejlesztői tevékenységét és – rövid idő múlva – a szakemberképzést is folytathatta. Öt évvel később vállalatát a XXII. ker. **Csörsz utcában** épített gyárépületbe helyezte át, ahol az önálló kutatómunka elősegítésére kísérleti laboratóriumot létesített. Ebben az időben ő maga is több találmányra kapott szabadalmat.

A tudomány, az ipar és a közlekedés gyors fejlődése a századelőn egyre újabb és egyre pontosabb műszereket igényelt. A gyár hagyományossá vált, **ismert termékei voltak a távcsöves geodéziai műszerek – teodolitok és különféle szintezők** –, melyeket térképezésnél, híd- és vasútépítésnél mérésekre, kitűzésre használtak. Geodéziai rendeltetésű gyártmányok mellett nagy számban készültek **erdészeti, bányászati, majd később katonai műszerek, távcsövek, valamint iskolai szemléltető és kísérleti célú eszközök is.**

Vállalatának sorsa

Süss 1918-ban visszavonult, vállalatát részvénytársasággá alakították át. Halálának évében, 1921-ben német licenc átvételével bevezették az optikai üvegek csiszolást és – az önálló kutatási tevékenységgel jórészt felhagyva – korszerűsítették a termelést. A következő évben megkezdték az Eötvös-inga exportra készülő gyártását. Süss Nándor gyárából fokozatosan a hazai optikai- és finommechanikai ipar meghatározó vállalata lett, melynek nevét az **1930-as évek végén Magyar Optikai Művekre** változtatták. A MOM egészen a rendszerváltásig sikerrel állta a történelem és a szocialista tervgazdálkodás meg-megújuló viharait, majd az eladósodott vállalatot részekre bontották és megszüntették.

MOM TÖRTÉNET

A történetírók a gyár alapítása időpontjának 1876 július 1.-ét tekintik. Az ekkor kelt miniszteri leiratban Trefort Ákos vallás-és közoktatási miniszter Süss Nándor marburgi egyetemi mechanikust a Kolozsvári Egyetemre kinevezte, és részére egy mechanikai műhely felszerelését anyagilag támogatta.

A Kolozsvári Egyetemtől a Magyar Optikai Művek megszűnéséig tartó út főbb állomásai:

1876	-	Kolozsvári Egyetem	(műszergyártás, műszerészképzés)
1884	-	Mechanikai Tanműhely	(Államilag segélyezett)
		<i>Bp. Mozsár u. 8.</i>	<i>1891-től Bp. Alkotás u. 9.</i>
1900	-	Süss Nándor-féle	Precíziós Mechanikai Intézet
		<i>Bp. Alkotás u. 9.</i>	<i>1905-től Bp. Csörsz u. 39.</i>
1918	-	Süss Nándor	Precíziós Mechanikai Intézet Részvénytársaság
1922	-	Süss Nándor	Precíziós Mechanikai és Optikai Intézet Rt.
1939	-	Magyar	Optikai Művek Rt.
1952	-	Magyar	Optikai Művek
1998	-	A Magyar Optikai Művek jogutód nélkül megszűnt	

Süss Nándor 1848 szeptember 25.-én született a hesseni Marburgban. Már kora gyermekkorában nagyapjának mechanikai műhelyében dolgozott, és 14 éves korában teljesen kész mechanikus volt. Később a marburgi egyetem mechanikusa lett. Innen hívta meg 1876-ban a kolozsvári egyetem az ott szervezett mechanikus állásra. Trefort Ágoston vallás-és közoktatási miniszter 1884-ben Budapestre rendelte és egy mechanikai tanműhely felállításával bízta meg. A tanfolyam 4 évre terjedt és fő célja volt, hogy kellő előképzettséggel bíró ifjakat képezzen ki a finommechanikai iparra. A tanműhelyt a Mozsár utcában nyitotta meg és 1890-ben Budára, az Alkotás utcába helyezte át. A tanműhely az oktatás mellett geodéziai, erdészeti, bányászati, tengerészeti és egyéb szigorúan pontos tudományos műszereket gyártott. Fokozatosan megbízható és valóban kiváló mechanikus generációt nevelt, akik közül egyesek itthon önállósították magukat, mások pedig a külföld legelőkelőbb hasonló gyáraiban töltöttek be vezető állásokat.

Az államilag segélyezett tanműhely 1900-ban megszűnt és Süss Nándor magánvállalatává alakult át. A vállalaton belül a tanműhely megmaradt. A cég kereskedelmi teendőit a Calderoni és Társa cég látta el. A műszerekhez szükséges optikai elemeket külföldről szerezték be. Állandó megrendelő volt Eötvös Lóránd a torziós inga feltalálója, aki a kísérleteihez szükséges műszereket Süssnél rendelte meg, már 1889 óta. Világhírűvé vált ingáját is Süss készítette el 1898-ban. A torziós ingával a Föld nehézségi erőterének változásait lehet terepen meghatározni. Ezt a műszert állandóan továbbfejlesztve – később Eötvös-Rybár inga néven - egészen az 1940-es évekig gyártották.

Süss Nándor saját tervei alapján a Csörsz utcában külön gyárat építtetett, ahová 1905-ben költözött át. Süss Nándor amennyire elsőrangú volt, mint szakember, annyira kevésbé volt üzletember, ezért megrendelésekkel ellátott vállalata anyagi nehézséggel küzdött. Emiatt gyárából 1918-ban részvénytársaságot alakított, oly módon, hogy a technikai igazgatás a kezeiben maradt. Korábban komoly lépéseket tett az irányban, hogy gyárát a Zeiss jénai optikai intézetéhez hasonló módon szervezze meg. (E szerint az intézet vagyona bizonyos értelemben a mindenkori alkalmazottak tulajdonát képezi, és mindenki aki az intézetben munkálkodik, tehetsége és érdemei szerint részesüljön a tiszta nyereségben.) Munkássága külső elismerésekben is részesült. A király koronás érdemkereszttel tüntette ki. Gyártmányai több mint húsz kiállításon különböző kitüntetésekkel kaptak.

Süss Nándor 1921. április 1.-én villamosbalesetben halt meg, sírja a Farkasréti Temetőben van.

1921-ben a gyár megkapta a bécsi GOERZ cégtől az optikai üvegcsiszolás licencét, és megkezdte az optikai elemek gyártását is. A termelés egyre bővült és ez megkívánta újabb üzemépületek építését. Ehhez a szomszédos Csörsz utcai telkeket fokozatosan felvásárolták. 1930-ban a részvények egyik fele a Honvédelmi Minisztérium, a másik fele a ZEISS-GOERZ cégcsoport tulajdonába került. A vállalat 1932-ben a műhelyoktatás egységesítése végett felállította az önálló tanműhelyt a legkorszerűbb felszereléssel, 1937-ben pedig az optikai tagozatot is. Az iparostanonc iskola igazgatói: Süss Nándor gyáralapító igazgató (1884-1921), Szabados Jenő (1921-1938), Grohs György (1939-1945). A gyár úgy a polgári felhasználókat, mint a honvédséget ellátta finommechanikai-optikai műszerekkel, emellett jelentős exportot is lebonyolított. Jelentős lépés volt, amikor a légvédelmi gránátokba szerelt óraműves gyújtó gyártásának licencét megvették a Junghans Művektől. Az óraműves gyújtók olyan jó minőségben készültek, hogy Anglia a saját tervezésű óraműves gyújtóinak egy részét is a Süss Rt-nél rendelte meg. Ezek gyártására egy külön gyárépület épült, melynek tetejére egy 6 méter magas műkő szobor került, Haich Erzsébet alkotása. A szobor egy az égbolt felé íjazó férfialakot ábrázolt, mely az épületben folyó munkát, az ég felé irányuló védelmet szimbolizálta. A szobornak olyan nagy sikere volt, hogy 1939-ben, amikor a gyár megváltoztatta nevét Magyar Optikai Művek-re, a koszorúba font íjazó alak lett a cég jelképe. A többi új gyárépület is néhány díszítéssel ellátott esztétikus kialakítású volt, az épületek között gyepszőnyeggel, vizes medencével. Kívülről nézve nem látszott, hogy itt ipari termelés folyik.

1944-ben a gyár gépparkjának és felszerelésének egy részét a vezetés tiltakozása ellenére nyugatra vitték, és az ostrom alatt az épületek fele romossá vált. A háború befejezése után a dolgozók elkezdték a romok eltakarítását, az épületek helyreállítását, és a megmaradt gépek javítását, üzembe helyezését. 1946-ban a potsdami egyezmény alapján a német

tulajdonban lévő részvények a Szovjetunió tulajdonába kerültek. Ezekben az években újra indult a termelés és a műszaki személyzet fejlesztése. 1949-ben Konstantin Szmirnov lett az igazgató. Nevéhez fűződik a gyári óvoda létrehozása és ennek a kultúrháznak a felépítése, melyben a MOM dolgozói is részt vettek.

A MOM 1952-ben teljes egészében visszakerült a Magyar Állam tulajdonába. A finommechanikai-optikai gyártmányok iránti minőségi és mennyiségi igény növekedése lehetővé tette a gyár és a gyártmányok fejlesztését. Új gyárépületek épültek, így 1956-ra felépült az Alkotás utcai sarkon a négyzetes alaprajzú irodaépület is. A geodéziai műszerfejlesztés nemzetközi elismerést is hozott, három műszer is elnyerte 1958-ban a Brüsszeli Világkiállítás nagydíját. A műszerek tervezői közül Bors Károly 1958-ban, Bezzegh László és Schinagl Ferenc 1960-ban Kossuth-díjat kaptak. 1963-ra készült el a giróteodolit, melynek segítségével a Föld forgástengelyének irányát lehet terepen meghatározni. A műszer kifejlesztéséért Pusztai Ferenc 1963-ban szintén Kossuth-díjat kapott.

1960-tól új gyártmánycsoport is megjelent, a laboratóriumi műszerek (Derivatográf, Ultracentrifuga stb.). Az 1960-as években kezdte meg a MOM a számítástechnikai kiegészítők gyártását (szalaglyukasztók és olvasók, mágneslemezes tárolók). A vállalat fejlődése az 1980-as évek közepéig tartott.

1989-ben a MOM mint tulajdonos a budapesti és vidéki gyáraiból önálló Rt-eket és Kft-eket hozott létre. Ezek egy részét a 90-es években sikerült értékesíteni, más részeket felszámoltak. A Magyar Optikai Művek 1998-ban jogutód nélkül felszámolásra került. A Csörsz utcai telephelyet 1996 nyarán kiürítették, majd az épületeket elbontották. Az egykor szép napokat megélt gyár területén irodaházak, bevásárlóközpont és lakópark épült.

Hozzájáruló nyilatkozat

4. melléklet

2014 FEBR 20

MOM Park Társasház

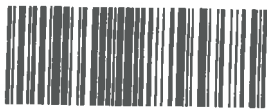
Alulírott 1126 Budapest (székhely:....., statisztikai
számjel:....., adószám:....., képviseli: Dr. Mátrai Tamás), mint a
budapesti XII. kerületi ingatlan nyilvántartásban 7867/10. hrsz. alatt felvett ingatlan
kizárólagos tulajdonosa, hozzájárulok, hogy a tárgyi ingatlan a MOM Emlékalapítvány
kérelmének megfelelően a Süss Nándor sétány nevet kapja, az ingatlan-nyilvántartásban, egyéb
közhiteles nyilvántartásban, valamint természetben is ilyen elnevezéssel szerepeljen.

Jelen nyilatkozat magyar nyelven került aláírásra.

Budapest, 2014. február 10.

MOM Park Társasház
Elnökségi Bizottsága
Dr. Mátrai Tamás elnök

Ellenjegyzem Budapesten 2013.....napján

12BP00049798

Budapest, 2014. február 20.

2014 FEBR 20

Előadó:

Detre Valéria

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat
Polgármesteri Hivatala
Városrendezési és Főépítési Iroda

Dr. Mátrai Tamás
MOM Park Társasház

Budapest
Dólgos u. 2.
1126

Tárgy: Süss Nándor sétány
elnevezésének ügye

1126 Budapest, Bösztörményi út 23-25.
Telefonszám: 224 5960/960,269

Faxszám: 224 5960
e-mail cím: detre.viktoria@hegyvidek.hu

Ügyintéző: Detre Viktória
Iktatási szám: XIII-6022/4/2014

Tisztelt Dr. Mátrai Tamás Úr!

A Süss Nándor sétány elnevezésével kapcsolatos, 2014. május 26-án kelt válaszlevelét ezúton köszönjük, arra vonatkozóan az alábbiakról szeretném tájékoztatni.

Amint azt korábban is jeleztük, a MOM Közhasznú Emlékalapítvány Kuratóriumi Elnöke és Kurátora levélben kereste meg Önkormányzatunkat azzal a kéréssel, hogy egy, a MOM Park területén húzódó magánutat hivatalosan is „Süss Nándor sétánynak” nevezzük el. Jelenleg a sétány elején és végén kőbe vésett felirat jelzi a „Süss Nándor sétány” elnevezést, azonban ez nem hivatalos, nem szerepel Budapest Főváros Köztérületnév-jegyzékében.

Az Önök tájékoztatása szerint a MOM Park Társasház csak abban az esetben kíván hozzájárulni a névváltoztatáshoz, ha az Önkormányzat és a Bajor Házépítők Ingatlanforgalmazó és Beruházó Bt. közti haszonkölcsön-megállapodás módosításra kerül.

Ezúton szeretnénk jelezni, hogy a Budapest Főv. Hegyvidéki Önkormányzat nem kívánja módosítani a fentiekben említett megállapodást.

Kérjük, az említett információk tekintetében szíveskedjenek írásban nyilatkozni, hogy így hozzájárulnak-e a sétány elnevezéséhez vagy sem.

Budapest Hegyvidék, 2014. június „24.”

Hozzájárulunk

Üdvözlettel:

Szabó-Kalmár Éva
irodavezető

2014.08.27.

